

پیشنادهای مکمل برای بازپرداخت وام ارزی ۱۰ ساله

امیررضا سوری، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

شاتونیوز

مجموعه شرایط محیطی ناشی از اعمال محدودیت‌های بین‌المللی حاکم بر اقتصاد کشور نظیر کاهش میزان صادرات نفتی و صادرات غیرنفتی (پتروشیمی و ...)، کاهش جریان ورودی درآمدهای ارزی به کشور، ایجاد محدودیت‌های نقل و انتقال جریان مالی موجب بی‌ثباتی و نوسان شدید در بازار ارز و بروز چالش محدودیت منابع ارزی شده است بطوریکه نرخ ارز از حدود ۱۰۰۰ تومان در اوایل سال ۱۳۸۹ به بیش از ۳۵۰۰ تومان در خردادماه ۱۳۹۲ افزایش یافت به عبارتی طی سه سال ارزش پول ملی به میزان بیش از ۳۰۰ درصد کاهش یافته است.

این در حالی است که برخی از فعالان اقتصادی منابع ارزی مورد نیاز جهت تولیدات خود را وام ارزی دریافت کرده و اقدام به وارد کردن کالاهای سرمایه‌ای (ماشین‌آلات) نموده‌اند. حال بنگاه دوره استفاده و تنفس تسهیلات ارزی را طی نموده و سررسید بازپرداخت اصل و سود تسهیلات فرا رسیده است و افزایش نرخ ارز هزینه (در نتیجه ریسک) فعالیت وی را بسیار بالا برده است.

هشت ماه پیش ابلاغ بخشنامه بانک مرکزی مبنی بر الزام واحدهای تولیدی به بازپرداخت تسهیلات ارزی به نرخ روز واکنش فعالان اقتصادی را به همراه داشت. به گفته فعالان این عرصه، برخی از دریافت‌کنندگان تسهیلات باید تسهیلاتی را که با دلار ۹۰۰ تومانی دریافت کرده‌اند با نرخ مبادله‌ای ۲۵۰۰ تومانی و به روز تسویه کنند که افزایش ۳ برابری هزینه بازپرداخت تسهیلات ارزی را به همراه خواهد داشت.

در اکثر کشورهای پیشرفته و برخی از کشورهای در حال توسعه با وجود بازارهای مالی پیشرفته، ابزار پوشش ریسک نوسانات نرخ ارز که از جمله ریسک‌های اصلی بازار به شمار می‌رود (Market risk)، بر اساس ابزار مشتقه و پوشش‌های هجینگ (Hedging) انجام می‌شود. از طرفی با توجه به روند افزایشی نرخ ارز و عدم تنوع ابزارهای پوشش ریسک ارز، شرکت‌های بیمه در ایران تمایلی به ارائه این خدمات ندارند، زیرا در صورت افزایش پیوسته نرخ ارز، از این نوع بیمه‌گری زیان می‌بینند. این در حالی است که به دلیل بازارهای مالی توسعه نیافته چنین امکانی در کشور وجود ندارد و برای رسیدن به این منظور نیاز به اصلاحات اساسی در بازارهای مالی است که در قالب یک برنامه میان و بلندمدت ممکن می‌باشد.

با توجه به عدم وجود ابزار پوشش ریسک نوسانات نرخ ارز در کوتاه مدت وزارت صنعت، معدن و تجارت طرح افزایش دوره بازپرداخت تسهیلات ارزی را به دولت ارائه داد. بر اساس طرح پیشنهادی، دوره بازپرداخت تسهیلات دریافتی از صندوق ذخیره ارزی برای واحدهایی که با نرخ ارز مرجع ۹۰۰ تا ۱۲۲۶ تومانی تسهیلات دریافت کرده‌اند، دو برابر خواهد شد. شایان ذکر است دوره استفاده، تنفس و بازپرداخت تسهیلات ارزی صندوق ذخیره ارزی به ترتیب ۳ سال، ۶ ماه و ۵ سال بود که با طرح جدید به ترتیب ۳ سال، ۶ ماه و ۱۰ سال خواهد شد.

اقدام صورت گرفته در حالی است که نوسانات بازار ارز منجر به تقویت نگاه سرمایه‌ای به ارز و ورود نقدینگی به سفته بازی در بازار ارز بجای سوق آن به سوی تولید شده است و مشکلات نقدینگی واحدهای تولیدی که تسهیلات ارزی دریافت کرده‌اند بیش از پیش شده است. بر این اساس پیشنهاد می‌شود علاوه بر افزایش دوره بازپرداخت تسهیلات ارزی به منظور کاهش ریسک‌پذیری ناشی از

نوسانات نرخ ارز بر روی سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی، استقراض‌کنندگان ارزی از صندوق ذخیره ارزی بتوانند بجای بازپرداخت ارزی تسهیلات، نسبت به بازپرداخت ریالی تسهیلات اقدام نمایند و نرخ سود آن متناسب با نرخ سود ریالی دوران تسهیلات محاسبه گردد.

ضمن اینکه برخی از دریافت‌کنندگان تسهیلات ارزی بنگاه‌هایی می‌باشند که کالای تولیدی آنها در سبد قیمت‌گذاری است (نظیر برق، سیمان و ...)، در خصوص این گروه پیشنهاد می‌شود مابه‌التفاوت قیمت تولید داخل و قیمت جهانی کالا محاسبه و به صورت یارانه توسط دولت به آنها پرداخت شود.

در خصوص استقراض‌کنندگانی که کالای تولید آنها در فهرست اقلام ممنوع صادراتی است (لاستیک خودرو، محصولات پلیمری و ...)، نیز پیشنهاد می‌شود با افزایش قیمت کالای تولید متناسب با قیمت جهانی کالا موافقت شود.